

Enric Juliana: “El PDeCAT intentarà altre cop la càpsula de Junts pel Sí”

L'editorial Icaria i CRÍTIC presenten el llibre 'Esperant els robots', una conversa entre el subdirector de 'La Vanguardia' Enric Juliana i el periodista Roger Palà. CRÍTIC i Juliana han cultivat des del 2015 una complicitat discreta, que s'ha plasmat en entrevistes, una col·laboració a la revista 'Vell/Nou' i unes concorregudes #BirresCrítiques a finals del 2016. Del contacte intergeneracional, n'ha nascut un llibre que analitza el moment polític actual. Separatista amic de Podem per la caverna, i 'criptoespanyolista' per alguns 'indepes', Juliana aporta una mirada crítica sobre una Catalunya que veu "plena de propaganda". CRÍTIC avança en format escrit i audiovisual la part catalana d'"Esperant els robots".

Roger Palà / @rogerpala

‘Esperant els robots’ és un manual de cartografia política per orientar-se en les diferents arestes d’un temps de transició. La conversa es desenvolupa en tres grans eixos. En primer lloc, la victòria de Donald Trump i les implicacions de la nova mirada de la política nord-americana sobre el món. Aquest ascens coincideix amb una tendència econòmica de fons que ha arribat per canviar-ho tot: els robots. En segon lloc, Juliana també hi analitza el moment polític d’una Espanya que ha redescobert la política amb gran intensitat. En la tercera part del llibre, titulada “La càpsula”, Juliana hi reflexiona sobre el procés. En aquest avançament editorial, publiquem un extracte de l’entrevista que fa referència a Catalunya. ‘Esperant els robots’ es presenta dijous, 1 de juny, a l’Espai Contrabandos a les 19 h. Els subscriptors de CRÍTIC podeu adquirir el llibre a un preu reduït [en aquest enllaç](#).

Des d’algunes tribunes d’opinió a Espanya sovint es diu que el procés sobiranista és un invent de CiU i Artur Mas per tapar les retallades, però... és realment així?

En el moment en què CiU veu la processó sobiranista recorrent les capitals de comarca i finalment la ciutat de Barcelona, amb la gran manifestació de l’ANC, pren la decisió d’intentar cavalcar la situació. Revelarem aquí un moment important: Mas va acabar d’abraçar la independència el 19 de setembre de 2012, a la terrassa de l’hotel Ritz de Madrid. La Gran Decisió es pren a l’hotel Ritz de Madrid, mentre un pianista amenitza el sopar. Tres persones —entre les quals Artur Mas i Francesc Homs— decideixen que el desenllaç de l’entrevista que l’endemà tindrà el president català amb Rajoy derivarà en la convocatòria d’eleccions a Catalunya. Evidentment, Rajoy tampoc no ho evita. Només que Rajoy hagués proposat a Mas crear una comissió per abordar la qüestió del pacte fiscal, potser les coses haurien anat de manera diferent. **Mas volia eleccions avançades, per saltar dels 62 diputats cap a la majoria absoluta**, per poder negociar de tu a tu amb el Govern espanyol —majoria absoluta a Madrid i majoria absoluta a Barcelona— i a la vegada poder controlar millor la resposta social catalana a la crisi. Rajoy, conscient de la gravetat de la crisi espanyola, també veu

una finestra d'oportunitat: el conflicte català l'ajudarà a resistir l'erosió, com a garant de la unitat espanyola. «O jo o el caos». Aquesta encara avui és la seva divisa.

L'objectiu de Mas i CiU és mirar de capitalitzar el malestar independentista per aconseguir majoria absoluta i després gestionar els tempos del procés.

Exacte. Gestionar els tempos i disposar d'un factor de pressió que protegís CiU de la crisi i de l'erosió interna i els donés capacitat de negociació. Si CiU hagués obtingut la majoria absoluta a Catalunya, hauria pogut negociar de tu a tu amb el PP, que llavors la tenia a Espanya. Però l'estratègia no surt bé, perquè la societat havia canviat i les persones que van prendre la decisió d'abraçar l'independentisme aquella nit a la terrassa del Ritz no ho havien captat prou bé. Tenia una altra opció el grup dirigent de CiU? Aquesta és una bona pregunta. Duran i Lleida diu que s'ha fet "un pa com unes hòsties". Tenien una altra opció? En aquell moment, els problemes de corrupció que avui tenallen l'antiga Convergència ja estaven implícits. El 'cas Palau' ja era als jutjats. Hi havia temor al grup dirigent. Això també ajuda a explicar la decisió que es pren a la terrassa del Ritz de Madrid. Les eleccions del novembre de 2012 no van bé i CiU queda completament a expenses d'ERC, que comença a preparar la venjança. Comença el viacrucis cap al 9-N. Davant aquesta situació, el pas següent de Convergència —sempre amb voluntat de força dirigent— és **crear una càpsula en la qual CDC, rebregada i erosionada, s'asseguri el control de la situació**. Aquesta càpsula es diu Junts pel Sí. Oriol Junqueras no la pot evitar. És un instrument molt eficaç, que facilita que Convergència segueixi dirigint la política catalana. Però de nou l'estratègia torna a fallar. La càpsula havia de tenir la majoria absoluta. Estava dissenyada per això. Però si el 2012 l'aritmètica electoral va determinar la dependència de CiU cap a ERC, el 2015 certifica la dependència de Junts pel Sí cap a la CUP.

“Artur Mas no està en condicions jurídiques ni polítiques d'encapçalar una candidatura, però està lluitant per mantenir la direcció estratègica”

Aquesta dependència ha tingut com a principal conseqüència l'anomenat “pas al costat”

d'Artur Mas. Fins a quin punt aquest fet és rellevant?

Artur Mas no va fer un pas al costat. Va fer un pas enrere com una casa de pagès. A Catalunya sempre tenim tendència a suavitzar les paraules. Junts pel Sí es va dissenyar per aconseguir la majoria absoluta i perquè Artur Mas tornés a ser president de la Generalitat. I no es va aconseguir ni l'una cosa ni l'altra. A partir de setembre de 2015, la CUP té la capacitat, igual que va tenir ERC en la legislatura anterior, de determinar la línia política i marcar els ritmes. Ara entrem en la fase resolutiva en la qual tinc la impressió que Convergència intentarà altre cop la càpsula de Junts pel Sí, potser amb un altre nom. És la meua impressió —i aquí potser m'equivoco. Artur Mas no està en condicions jurídiques ni polítiques d'encapçalar una candidatura. Però, tot i això, està lluitant per mantenir-ne la direcció estratègica. Això vol dir que el partit ha de buscar un altre candidat. Tothom creu que Puigdemont no ho serà. Caldrà veure-ho. Puigdemont potser ha fet un «Jo, Claudi» durant aquests mesos: fer creure que no vol manar, per poder seguir manant. La dinàmica de la història l'empeny inexorablement a ser candidat, perquè és el president que segurament firmarà la convocatòria del referèndum d'autodeterminació. Qui faci aquest gest difícilment es pot apartar de la vida política per anar a viure tranquil·lament a Girona, esperant una pena d'inhabilitació que no li impedirà una vida professional venturosa. No som a l'any 1714! Després de 1714, Rafael Casanova va poder seguir exercint d'advocat a Sant Boi, tot i que va perdre algunes propietats. Un referèndum d'autodeterminació que no es farà, però marcarà un moment d'ignició política prou elevat perquè es pugui reproduir la càpsula. Tots junts contra la prohibició. Ho podrà evitar Junqueras, malgrat els bons resultats que les enquestes auguren a ERC? No sabem quina serà la resposta de l'Estat: hi ha un ventall de possibilitats. L'aplicació de l'article 155 de la Constitució, que podria implicar la suspensió parcial de l'autonomia, no és una cosa que el Govern espanyol prevegi com a primera opció. Rajoy ara no vol drames. Rajoy té ara el ple suport de la Unió Europea, principalment, de francesos i alemanys, però aquestes forces de suport no volen drames a Espanya. Hi ha un ampli ventall de respostes possibles. El que és segur és que es pot produir un moment d'alta tensió política on la càpsula unitària pot tornar a tenir sentit.

La nova direcció del PDeCAT ha dit, tanmateix, que no vol repetir Junts pel Sí...

Aquesta és la posició de Marta Pascal. No sé si és la posició d'Artur Mas i de la gent que l'envolta i l'aconsella. Mas vol seguir sent l'estrateg principal de la nova CDC. La gent que l'envolta vol marcar la pauta. Puigdemont va a la seva, sense ganes de repetir (això diu ell) i els nous dirigents del PDeCAT, Marta Pascal i David Bonvehí, encara no s'han consolidat com el nou centre d'autoritat. Una situació ben complexa! Qui mana? Mas vol seguir manant. Aconseguirà mantenir el seu rol principal després de la sentència del 'cas Palau'? Aquest és un punt clau.

“Puigdemont i Junqueras podrien encapçalar una llista electoral d’urgència. Una part important del poble sobiranista ho aplaudiria”

Tal com ho expliques, semblaria que el procés és un simple instrument de Convergència —o, en última instància, dels partits independentistes— per conservar el poder. Els ciutadans mobilitzats que surten al carrer cada Onze de Setembre, llavors, són titelles?

No, no! Hi ha una mobilització fenomenal. Però no ens ha d’estranyar que existeixi aquesta pugna tenaç pel poder. En totes les societats les forces polítiques, que són expressions dels grups socials, lluiten pel poder i per mantenir-lo. En aquest sentit, el grup dirigent català actua amb una habilitat més que notable. Convergència intentarà conservar el poder perquè és la seva obligació, i mirarà de fer-ho de la manera més sofisticada possible. CDC té alguna cosa de la Democràcia Cristiana italiana, sempre tan admirada per Jordi Pujol, que llegia el ‘Corriere della Sera’ cada dia. La càpsula és, en aquest sentit, d’una sofisticació extraordinària. Ho tornaran a provar, però no sé si se’n sortiran. Puigdemont podria proposar una nova càpsula unitària. Si ell i Junqueras signen articles conjunts a la premsa, també podrien encapçalar una llista electoral d’urgència. Una part important del poble sobiranista ho aplaudiria. Ho aplaudiria molt. M’imagino ara mateix la campanya a Twitter. **M’imagino ara mateix la columna de Pilar Rahola a ‘La Vanguardia’.** Els electors d’ERC i Convergència tenen fraccions molt separades però també tenen sectors difícils de distingir, que poden sumar entre 150.000 i 200.000 vots. Aquests vots perfectament intercanviables són la clau de la competició entre tots dos partits. Gràcies a aquesta intersecció existeix la càpsula. Els partidaris de portar les coses fins a l’extrem en els propers temps —Mas i el seu entorn— saben que en una situació d’emergència es poden generar fórmules d’emergència.

Què vols dir exactament?

Vull dir dues coses. Primer, l’antiga CDC avui no té cap incentiu per convocar eleccions avançades a Catalunya amb tots els sondejos en contra. Els partits no solen tenir el desig de suïcidar-se, tot i que els seus errors els poden portar al suïcidi. El grup dirigent del PDeCAT, mani qui mani, ha de trobar

la manera de no anar a unes eleccions immediates. I, si no hi ha més remei, ha de procurar que aquestes no signifiquin una greu derrota. La repetició de la càpsula seria una fórmula. Si no pot fer un segon Junts pel Sí —o no vol—, ha de cercar l'escenari que dificulti l'assentament d'una coalició d'esquerres a Catalunya. En aquests moments veig molt foc d'artilleria sobre la frontera entre ERC i els Comuns. La política catalana és molt divertida. Obsessiva i divertida. La política catalana és avui la constant fricció entre deu boles, perquè hi ha deu partits representats al Parlament, com a mínim, si prescindim de les coalicions. Deu partits com a la Knesset israeliana.

“Catalunya està saturada de propaganda i això afecta els dos bàndols en conflicte”

També hi ha la possibilitat que el referèndum es faci, i això suposi obrir un conflicte amb l'Estat que derivi en una situació social forta de mobilització. Un escenari d'aquest estil podria derivar en algun tipus de mediació internacional.

No, no, no, no.... No crec en els relats fantàstics. Ara mateix l'independentisme ha aconseguit un gruix social molt important, però no és clarament majoritari. En les eleccions del 27 de setembre del 2015 va quedar ben palès. Dos anys després, el bloc independentista conserva el 48 % dels vots? Les enquestes diuen que no. Amb el 48 % dels vots —prometent a la gent una independència indolora i de festa major— no es trenca un país de l'Europa occidental, protegit pel nucli principal de la Unió Europea, ancorat a l'OTAN, amb les principals bases militars dels Estats Units a la Mediterrània i amb lligams profunds amb tots els països de l'Amèrica Llatina. No veig la independència de Catalunya com una cosa impossible en termes absoluts. Per l'evolució generacional del país, si Espanya no sap corregir-se a si mateixa —cosa difícil, ho admeto—, el que pugui passar d'aquí a deu o quinze anys és imprevisible. Espanya ha entrat en una fase de possible fallida estructural. Ara bé, que aquesta situació hagi de decantar-se immediatament, no ho veig. No som en la Rússia del 1917. Ha fracassat el “tenim pressa”. Catalunya està saturada de propaganda, i això afecta tots els sectors de la població i els dos bàndols en conflicte. Una sèrie de catalans creuen que Europa està a favor de la independència: mireu, no és veritat. Altres creuen que el procés ha fracassat pels casos de corrupció com el d'en Millet: tampoc és cert. No conec cap independentista que hagi deixat de ser-

ho per això. S'ha de fer un esforç per fugir de la propaganda i explicar les coses amb més objectivitat. Fugir de l'ofec de la propaganda és avui un noble objectiu de salut pública a Catalunya. I a Espanya.

“L'independentisme és com un ‘significant flotant’ de Laclau. Tothom s’hi pot apuntar per diversos motius”

Arribats en aquest punt, podem dir que l'independentisme ha esdevingut el corrent central de la política catalana?

L'independentisme és un estat de l'ànima. Per què ha obtingut aquesta expansió tan ràpida coincidint amb la crisi? Primer, perquè és una bona bandera de protesta. És una esmena a la totalitat. I, en segon lloc, perquè és un projecte utòpic, però a la vegada suficientment racional per ser entès com a realitzable. Dibuixa un horitzó de realització de coses noves en un moment depressiu, i incorpora un component d'il·lusió molt important. Com diu el psicòleg Adolf Tobeña, l'independentisme és un enamorament: una part important de la societat catalana s'ha enamorat d'una idea que li dona respiració moral i il·lusió en un moment difícil. Al mateix temps, l'independentisme és allò que Íñigo Errejón i els teòrics que ell llegeix, com Ernesto Laclau, anomenen un “significant buit”. No vol dir això que l'independentisme sigui un concepte buit de contingut, sinó que és una idea que admet diverses lectures i aproximacions. Per a alguns catalans, la independència és el somni de tota la vida. Molta gent de l'esquerra independentista creu que finalment la història els està donant la raó. Però també hi ha gent independentista que s'imagina Catalunya com una “Gran Andorra”: un país on no es pagaran gaires impostos i els sous seguiran sent baixos. D'altres se la imaginem amb la possibilitat de construir una república socialista, on es pugui realitzar la utopia igualitària. D'altres s'imaginem la república catalana com la més perfecta plasmació socialdemòcrata. D'altres imaginem una república liberal que pugui donar resposta al problema de la desigualtat sense caure en l'igualitarisme. El senyor Mark Serra imagina una república on no es controlin els pisos turístics... Això és un “significant flotant”, fent servir una altra expressió d'Ernesto Laclau. Tothom s'hi pot apuntar per diversos motius i actua com un eficaç coagulador.